

LES CLAUS DE L'ALTO-EL-FOC

ETA: ¿Treva i escissió?

El cap de setmana passat, davant la sorpresa general de l'opinió pública, ETA proposava l'inici d'una treva a fi de dur a cap negociacions amb el govern de Madrid. Fet històric que pot suposar un escissió en l'organització basca.

J. Hernández

ETA va proposar el passat cap de setmana l'inici d'una treva per desenvolupar negociacions amb el govern de Madrid. Aquest fet, que és sens dubte històric, pot suposar una crisi d'envergadura que pot dur la històrica organització a l'escissió.

ETA duia més de dos mesos discutint què fer amb la proposta governamental de negociar exclusivament sobre la base d'una àmplia reinserció per als militants, una oferta per a permetre, gradualment, el retorn de tots els exiliats, inclosos els membres de la direcció, i una sèrie d'indults que feren el resultat final equivalent a una amnistia.

Aquesta proposta, que **Domingo Ilurbe, Txomin**, havia començat a acceptar com a base de partida en els contactes que mantenia a Alger amb enviats del govern espanyol, sovint els comissaris **Manuel Ballesteros** i **Jesús Martínez**, es va truncar en el moment en què el dirigent etarra va perdre la vida en un accident de circulació en les mal asfaltades carreteres algerianes.

La proposta etarra feta ara a través del diari *abertzale Egin*, però, no pot ser acceptada en conjunt pel govern espanyol. Sembla tractar-se més d'un comunicat de cara a les bases, una necessitat de donar una opinió en uns moments en què el rebuig a l'organització armada comença a concretar-se en la societat basca, i sobretot, un intent de no deixar que els dirigents moderats d'Herri Batasuna acaparen tot el protagonisme d'una negociació per la pau de la qual ETA pot quedar definitivament exclosa.

Dos documents i una conclusió

La història de la proposta d'ETA de mantenir una treva, publicada en el diari *Egin* divendres passat, és un pèl rocambolesca. L'existència de dos documents, l'un, de més moderat, passat a les bases i elaborat a Alger, i l'altre, es-

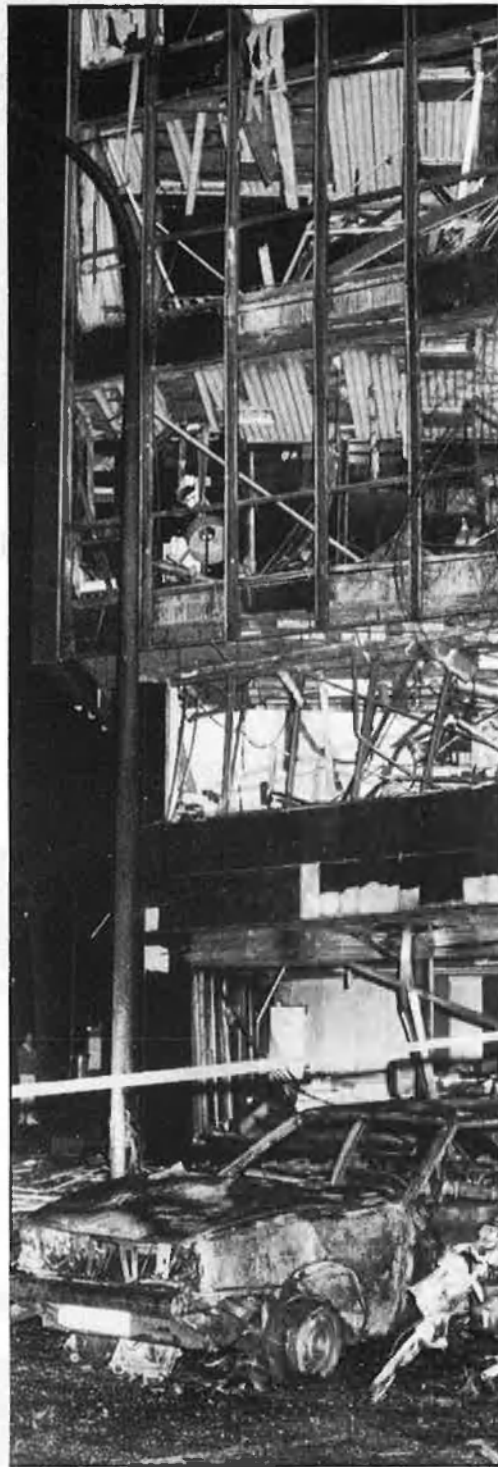
menat ja en la redacció d'*Egin* a colp de telèfon pels líders etarres, revela fortes tensions internes. La negativa governamental a acceptar un cessament de les accions policials a canvi de la treva, el pacte entre els partits bascos —tret d'HB—, que nega la possibilitat de pactar amb ETA qüestions polítiques i la pròpia debilitat etarra, després de les darreres accions policials, col·loquen la situació basca en un punt complicat per al nacionalisme *obertzale*.

D'altra part, les divergències entre distintes faccions d'ETA semblen evidents. El primer document, elaborat a Alger per **Eugenio Etxebeste, Antton**, i amb participació indirecta de dirigents *abertzales*, no plantejava l'alternativa KAS d'una manera exclusiva i tallant, admetia partir d'una negociació rebaixada i no tenia tons triomfalistes. El segon document, finalment publicat, insisteix en l'alternativa KAS com un conjunt irrenunciable i manté un to de triomf que no sembla molt d'acord amb els fets. Les declaracions d'**Iñaki Esnaola** i **Jon Idígoras**, amb el primer document a les mans i sense conèixer les esmenes al segon, van quedar desmentides públicament pel comunicat final. ETA, per primera vegada, està seriosament amenaçada de divisió interna.

Una situació delicada

L'organització armada basca està passant una etapa delicada, la pitjor de la seua història recent, des que a les 7 del matí del 30 de setembre de l'any passat era detingut a l'Estat francès **Santiago Arrospide Sarasola**, «**Santi Potros**». Independentment de la importància que per a la policia espanyola hagen tingut els papers incautats i la batuda que se'n va derivar, la detenció de l'aleshores número u de l'organització etarra a França revelava que les autoritats d'aquest estat estaven disposades a arribar a la fi. I, sense una rereguarda segura, l'estratègia d'ETA quedava ben tocada.

Explosió d'un cotxe bomba a Barcelona.

Domingo Iturbe ja havia previst aquesta situació. En una carta enviada a la direcció etarra al començament de la seua estada a Alger, quan començaven les entregues de refugiats per part de la policia francesa, el dirigent etarra afirmava: «O negociem ara i intentem traure'n les màximes contrapartides, o ens anirem quedant a soles davant l'ofensiva que se'ns acosta». Aquesta actitud, que el va dur a ser més tolerant en el plantejament en els contactes amb el govern de Madrid, va ser rebutjada totalment pels nous diri-

gents etarres, **Josu Ternera**, **Artapalo**, **Taaxelis** i el mateix **Santi Potros**, que van ordenar, de primer, l'atemptat d'Hipercor a Barcelona, i, després, una sèrie d'atemptats amb cotxes bomba que va acabar amb la massacre de Saragossa. Aquest atemptat marca un punt d'inflexió en la crisi de l'organització basca. Després de realitzar-lo, el govern central anuncia oficialment, i **Rafael Vera** ho va comunicar personalment a Alger a emissaris etarres, que amb atemptats semblants no hi hauria més contactes. El debat esclata i s'escampa per tot l'entorn nacionalista basc.

Relacions tempestuoses

La història dels contactes d'ETA amb el govern espanyol constitueix una sèrie de tempestes. Tot el discurs d'aquests contactes ha girat al voltant de dos temes: l'exigència a ETA que deixara les armes, a canvi d'un pla de reinserció i d'indults, per part del govern espanyol, i el plantejament etarra que el govern havia de comprometre's a discutir una sèrie de reivindicacions polítiques pendents per a admetre l'etiqueta de *democràcia* a la situació existent en el País Basc després de la mort del general Franco. En general, ha estat un diàleg de sords, encara que les dues parts han utilitzat les trobades d'Alger per fer propaganda de les posicions respectives.

Però amb les converses d'Alger el govern espanyol ha muntat una acurada operació de la qual aquests contactes no són sinó la part més espectacular. Des de La Moncloa i des de Castellana, 5, seu del Ministeri de l'Interior, cada pas d'aquesta operació ha estat estudiat i mesurat i, des que els francesos garantiren la col·laboració per combatre plegats ETA, es va engegar l'accelerador. **Rafael Vera**, que n'ha estat el gran artífex, sembla estar a punt d'aconseguir una victòria històrica davant ETA.

La teranyina

Felipe González sempre ha tingut clar que la batalla contra ETA s'havia de guanyar en molts fronts. No n'hi havia prou millorant l'eficàcia policial, encara que això era imprescindible. I no es garantien els resultats finals només amb la col·laboració francesa per acabar amb la rereguarda de l'organització, encara que tot açò era quasi definitiu. Calia guanyar, també, una batalla política al mateix País Basc, eliminar l'ambigüitat i les complicitats, aconseguir que començara a fer impacte en la societat basca un rebuig a unes accions que, encara que en l'expressió

política tenen una dimensió important, no compten amb el suport de la majoria electoral basca.

Així, inicialment, es va reunir amb tots i cadascun dels partits polítics representats en el Parlament de Madrid, als quals va plantejar la necessitat d'aconseguir un pacte que havia de ser traslladat a Euskadi i aprovat en el Parlament basc. Després, en llargues i complicades converses privades entre **José Barrionuevo** i el conseller basc d'Interior, **Luis Maria Retolaza**, es va pactar un pla de desplegament de l'*Ertzaintza* que fera inútil l'exigència dels sectors radicals perquè se'n vagen d'Euskadi les FOP. Finalment, després d'unes jornades maratonianes de debat, els socialistes van aconseguir que es firmara un pacte entre tots els partits bascos —tret d'HB—, on, a més de condemnar taxativament ETA, negaven la possibilitat de pactar amb ella cap acord de contingut polític.

Totes aquestes maniobres eren observades des d'ETA amb preocupació, però, probablement, sense calibrar-les adequadament. Mentre els partits bascos amb representació parlamentària discutien sobre com fer front al futur i a la negociació amb ETA, l'organització armada preparava un congrés en el partit majoritari de la coalició d'HB, en el qual volia col·locar homes disciplinats respecte a les directrius de l'organització.

La forma en què es va preparar el congrés i els resultats, filtrats pel bàndol perdedor, van posar per primera vegada al descobert el caràcter de les relacions d'ETA amb el partit *abertzale* i com actuen els dirigents etarres per tenir la darrera paraula en les seues decisions. Amb aquestes dades, i en aquest marc, es va desenvolupar una important campanya en tots els mitjans de comunicació que va aconseguir aprofundir el debat intern i obrir una esclatxa, aparentment insalvable, entre els partidaris de la negociació retallada amb el govern espanyol i els que es pensen que estan a punt de «guanyar la guerra».

La situació actual d'ETA, en què l'organització pot escindir-se entre el grup d'Alger i els que, des de França, insisteixen a seure el govern espanyol en una taula els components de la qual decideix ETA, a base de cotxes bomba i atemptats espectaculars, és fruit de l'acció concertada del govern espanyol amb els partits bascos i el govern francès, però és, també, producte dels errors polítics, la falta de realisme i la insistència en uns esquemes de la realitat que no es corresponen amb aquesta, per part dels dirigents etarres. □

